

Szegedről — Szegednek.

— Mi és más városok. —

A hírlapokból e héten arról is értesülünk, hogy Temesvár újabb erős mozgalmat indított abból a célból, hogy a második világháború előtt Temesvározt állítsák fel. Még nem is sejthetjük, hogy mikor hozza meg a jövő a világörök áldásait, közeletünk még minden irányban sújtja a háború átká, mégis Temesvár polgárai nyomozó gondjaikat félreteszik és áldozatrakész akaratú és erős elhatározással munkálkodnak viruló városuk fejlesztésében. Egy szív és egy lélekkel vállalják az ebből származható községi terheket. Bizonyára a bölcs előrelátásnak, a nehéz időkben sem lankadó közeleti munkának és az alkotáshoz szükséges áldozatkészségnek meg is lesz az üdvös és hasznos eredménye, a nehéz munkának gyümölcsét élvezni fogja Temesvár és nemesen gondolkozó közönsége.

Ugyanezért vesszük hírül, hogy Pozsony törvényhatósága beruházásokra és függő kölcsöneinek konvertálására 6 millió korona községi kötvénykölcsönt vesz fel a Pesti Hazai Első Takarékpénztártól és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól. A felvett kölcsön 50 év alatt fizetendő vissza fél-évi előleges részletekben 5-6%-os évi annuitásnak, a nehéz időkben sem lankadó közeleti ténstornódíjat nem kell fizetni. A községi kötvények 4 1/2%-os cimeletekben adatkak ki, amelyeket a hitelező pénzintézetek 87%-kal készpénzben kifizetnek. A tőke felhasználásig a hitelezőknél betétként kezelik, a miért 4% évi kamatot fizetnek. Tehát Pozsony a 13%-os árfolyamvesztéssel 100 K névértékű községi kötvényből kapott beruházási tőke után valóságban fizet évenként 50 éven keresztül 64% kamat és tőketörlesztést.

Ha Szeged városi hatósága ilyen kölcsönnek felvétele iránt tenne javaslatot, bizonyára a legkíméletlenebb bírálatban lenne része. Pozsonyban ezt simán elintézték, mert tudják, hogy a szükséges városfejlesztési politika sokkal nagyobb hasznot hajt, úgy a köznek, mint az egyes polgároknak, mint amennyi az az 1 1/2%-os évi annuitás-különbözet, amit a felvett kölcsönért többletként a beruházási tőke után fizetni kell.

Bizonyos vagyok benne, hogy Pozsony város haladásán nagyot fog lendíteni az, hogy volt bátorsága az illetékes ténvezőknek a munkához szükséges tőkét kölcsönként felvenni.

E fölött elmélkedve eszembe jut, hogy Szeged az 1914. január és február havában szintén folytatott tárgyalásokat kölcsön felvétele iránt, hogy az egész város területére kiterjedő csatornázás és vízvezeték kiépítendő legyen. Bizonyos összeköttetések után angol tőke jelentkezett Londonból, a kölcsönt kínáló cég két tagja személyesen jelent meg Szegeden. A hivatalosan lefolytatott tárgyalások eredménye az lett, hogy az angol cég beadta irásos ajánlatát 10 millió kölcsön nyújtására, amelynek lényege az volt, hogy hajlandó a cég Szeged városnak 10 millió kölcsönt adni 50 éven keresztül fizetendő 5% mellett; a kölcsön készpénzben 91%-kal fizettetik ki, a város azonban 3 héten belül kormányhatóságilag jóváhagyott közgyűlési határozatot köteles a cégnek átadni, különben az ajánlat hatályát veszti.

Ez időben boldogult polgármesterünk, dr. Lázár György már beteg volt, a kölcsönajánlatot beteges kedéllyel fogadta, de nem tett kifogást az ellen, hogy a pénzügyi bizottság tárgyalja. A bizottság tárgyalta is, de fázott a kölcsöntől, mert avval járt volna az újabb teher: a csatornázás hozzájárulási költsége — és így ezerféle kifogás tételét. Hiába volt egyesek támogatása és lelkesedése, hogy ezt a rendkívül kedvező alkalmat meg kell ragadni már csak azért is, hogy Szeged város hitele a londoni világpiacon bevezetessék, — a kölcsönt elszalasztottuk.

Ezzel elmaradt városunknak alapvető munkája, 30 éves törekvése: az általános csatornázás kiépítése. Nem akarok rekrimálni, de állítom, hogy Szegednek soha sem lesz többé ily kedvező alkalmat előnyös kölcsön felvételéhez. Hol állnánk ma, ha ezt a kölcsönt rendelkezésére fordítottuk volna. A tervezett csatorna-kiépítéssel a városi polgárok csak telekérték-emelkedésben többet nyertek volna, mint a felvenni szándékolt kölcsön összege és megszabadultunk volna minden időre a városban a belvíz-elöntések-től. Az egészségügynek pedig a leghasznosabb szolgálatot tettük volna.

Mindezeket felül pedig, ha Szeged csatornázása ma befejezve volna, az igazi kultúrváros elengedhetetlen közműve kiépítve lenne, akkor nem lenne illetékes helyen kérdés sok esetben, hogy egy új állami nagy intézmény melyik városban építtessék fel.

A takarékoság nagy és szép erény, a tékozlás pedig megbocsáthatatlan bűn, azonban szatyeskodással nem lehet egy nagy város fejlesztési politikáját intézni. Tanuljunk Temesvártól és tanuljunk Pozsonytól.

Nemo.

Névtelen levelek Szatymazról Doberdóra.

(Saját tudósítónktól.) N. András szatymazi földmives, öt láné szántóföld gazdája, még a mozgósításkor bevonult a negyvenhatodik gyalogezredhez. Számtalan ütközetben vett részt, káplár, majd őrmester lett és a nagyzeüst vitézségi érmet is megszerzte. Legutóbb a Doberdón pusztította a dígót és a san-martinói küzdelmekben, amikor a vitéz negyvenhatosok az olaszok hét rohamát verték véresen vissza, N. András mindig az első között volt. Kereste a halált, felderítő-szolgálatra jelentkezett és ha a parancsnok olyan megbízást akart adni valamelyik katonájának, amely életveszedelemmel járt, N. András mindig kijárta, hogy ő legyen a kiválasztott.

Három hét előtt őráraton volt, amikor előtte néhány lépéssel egy gránát vágott le és a felcsapódó szikladarabok a karján és a fején megsebesítették. Súlyos, de nem életveszélyes sérülésével nyolc napig a tábori kórházban feküdt, majd amikor jobban lett, kérésére a szegedi fémipariskolai kiségitő hadikórházba helyezték át.

Három napja, hogy Szegeden van N. András, a felesége és kisfia mindennap meglátogatják. Amikor a megsebesült vitézt felkerestük, ott ült az asszony az ágy mellett

Ifju Gulliver Szegeden.

II.

A vasutasokról többször tapasztaltam, hogy nem tartoznak a legelőzékenyebb emberek közé. Megvolt róluk a véleményem és némi keserűséggel kell ismét feljegyeznem, hogy helyesen ítélt meg őket. Megengedem, hogy egyik-másik szegény ember számára nem a legjobb ajánló levél az ügyvédifoglalkozás, hogy nem lett volna szabad bemutatkoznom és nem lett volna szabad az utbagazítást szerény, udvarias hangon kérnem. Magyarországon és — amint később tapasztaltam — különösen Szegeden ez nem szokás. Az ügyvéd társadalmi állásához tartozik például, hogy az ilyen kis állomáson működő szerény, egyszerű vasutasnak be ne mutatkozzék és vele szemben udvarias, előzékeny ne legyen. Mi köze hozzá, hogy ki kér tőle szvességet. Elégedjék meg azzal, hogy ur, akinek ő tartozik szolgálni. És udvariasságot ne kérjen, köszönetet ne várjon. Szóval mindenképp elhibáztam a dolgot, aminek gazdag eredménye lett, hogy a vasutas ur végig se nézett rajtam megvetéssel, hanem az obligát végignézés és megvetés nélkül a faképnél hagyott.

Hajnál tájban volt, amikor a vonatról leszálltam és délután négy órákor még mindig gyalogoltam. Beláttam, hogy meddő dolog lesz előbb a vidékkel megismerkedni és főleg az erőpazarlás ez a kizárólagos gyaloglás. Elhatároztam tehát, hogy a legelső házba bekopogtatok. Egy izgalmas jelenet megkönnyítette tervem lebonyolítását. A

legközelebbi háznál ugyanis tárva-nyitva találtam a kaput. Befordulok és egy-két lépés után az istálló ajtajában birkózás közben látok meg egy asszonyt és egy férfit. Az asszony ép a férfi arcába kap, a férfi pedig egyre szorosabbra fonja izmos két karját az asszony dereka köré. A férfi nem tágit, az asszony igen, a férfi teste már egészen az asszonyéhoz ér, akinek arcát vadul csókolgatni kezdi. Az asszony — kiszabadulván szájára férfiéből — az arcát lapjával fordítja feléje, ezzel felém fordul, meglát, két öklével hatalmasat vág a férfi mellére, aki — itt azzal indokolná meg, hogy a férfi sohasem fogja az asszonyt olyan erősen, amikor már az övé, mint akkor, amikor még nem volt az övé — a váratlan fordulattól meglepetve bocsájtja el az asszonyt. Sirás és a férfi szégyenkezve tűnik el az istállóban.

— Miért sir?

— Az az utálatos!

— Az urával különben is bánhatna.

— Nem az uram. Orosz fogoly.

Nem tudtam most biztosan, hogy mi fáj jobban az asszonynak: az az alapos ütése, amelyet két öklével arra az utálatosra mért, vgy az, hogy én ép a legjobbkor jöttem. De nem árulhattam el, hogy titokban meggyanusítom, inkább így folytattam tehát: dr. Téglási Gábor ügyvéd vagyok, azért jöttem, mert tudom, hogy bajban van, segíteni akarok magán. Az asszony csudálkozott azon, hogy én tudom, hogy ő bajban van és mert tudtam, nyomban megajándékozott a bizalmával és azt mondta, hogyha én olyan ügyvéd vagyok, aki a szegény emberen is segí-

teni akar, akkor most rajta segíthetek. Mindent megad, amit szemem-szám kíván, mondta. Elárulja, hogy nem igaz, hogy nincs főlöleges kukorica a tanyákon, van, csak eldugják, jelentsem föl, az enyém legyen az érdem, ne a fináncé; megfélezi velem a krumplitermést, ad egy malacot, enyém a legnagyobb diófa, ráadásul két marék spenót és ha ez sem elég, maixmális áron ad el nekem csirkét és tojást. Ismerve a magyar viszonyokat a világháború alatt (erről Gulliver külön kötetet ír. A ford.) bőkezű ajánlatának ez az utolsó része oly mélyen meghatott, hogy most már égtem a vágytól ennek az asszonynak tenni valamit, hiszen a legnagyobb, a legrettenetesebb, a leggyötrőbb bajok epeszthetik, ha segítségemért maximális áron ajánl csirkét és tojást.

Betessékelt a hadiöveg egy kimosan alacsony, fojtott levegőjű, földes szobába, de mielőtt nagy bajának elmondásába kezdett volna, az ajtóból vágyakozó pillantást vetett az orost sejtelmesen magába rejtő és kellemetlen szagot árasztó istálló felé.

— Mi a baj hát? — kezdtem.

— Tekintetős ur, amikor az embör emönt a háborúba, három szép zsebkendőt vött nekem. Aztán azt mondta, ha mindahárom meglösz, amikor visszagyűvök, akkor tudni fogom Juli, hogy mindön rőndben van. Ahány hiányozni fog, annyi embörre csaltá meg.

— Hiányzik-e már?

— Egy — jaj, jaj, jaj.

— Ha tiszta a lelkiismerete, sose sirjon.

— De a városba vótam és az adóhivatalba felejtöttem a másodikat is.